

poate fi descoperit în sinea ta de tine însuși, în adâncurile oculte ale sinelui tău ? Să fie visul visat de Manole un semn al tainelor sale oculte, pe care el le descoperă, descoperind astfel un semn divin ce-l îndeamnă să construiască monastirea cu orice preț, chiar cu prețul jertfirii propriiei sale soții ? De-o luăm pe calea asta, departe putem ajunge. Nu mai apelăm la teoria viselor fondată de taica Freud și disputată mai târziu de urmașii săi, ca să nu ne încurcăm într-o multitudine de puncte de vedere. Și de fapt nici nu vrem să-l amendăm pe Manole cu legi științifice descoperite în secolii din urmă. Ar fi chiar o eroare. Așa că ocolim erorile (mai noi) și ne întoarcem la adevărurile mai vechi (ce pot fi și ele erori, dar fiind validate de timp, ne scutesc de responsabilități ? !). Fiindcă tot l-am citat pe numitul Pitagora, hai să-i cităm din teoria (!) pe care o propovăduia domnia-sa : și anume, aceea privitoare la transformarea sufletului : deci, sufletul ieșind dintr-un individ, cînd dă acesta ortul popii, firește, nu se pierde în văzduh, domnilor, ci se implantează (nu-i așa verbos cel mai potrivit) în alte corpuri (precedînd astfel Pitagora, cu această lege referitoare la suflet, legea lui Lomonosov-Lavoisier referitoare la „materie“ : „nimic nu se pierde, totul se transformă“). Numai că sufletul nu se transformă, căci el n-are formă, el se integrează într-un nou trup (și timp — zicem noi). Iată-ne deci ajunși în draga de ea Metempsihoză. Și hai să forțăm nițel lucrurile, în ce-l privește pe Manole : oare el credea că soția sa nu moare fiind zidită în minăstire ? că sufletul ei nu moare ? că sufletul ei va fi sufletul acestei monastiri, acestui lăcaș divin ? că sufletul ei e hărăzit să fie nemuritor ? Căci dacă sufletul poate trece în trup de maimuță, ori în firul de iarbă, de ce n-ar trece el în trupul unui lăcaș de închinăciune, al domnului, domnul fiind suflet din sufletul nostru (sau oamenii fiind suflet din suflarea celestă) ? Se încurcă ițele. Ce mai contează trupul de carne și de sînge al Căplei, cînd singura și suprema parte din om, indestructibilă, este sufletul ? frumosul ? zidirea ? monastirea ? durata ? dumnezeirea ? umanul ? Căci, domnilor, fără om nimic nu iaște, dacă el nu receptează ce iaște, nimic, nici iarbă, nici frunză, nici Dumnezeu, nici diavol, nici înălțime, nici neant, nimic. Să fi avut Manole o atît de cumplită încredere în om și în nemurirea omului, dacă nu s-a înspăimîntat de moartea Căplei ? Să se afle meșterul într-o eclipsă de conștiință ? Să îngroape el în zid, odată cu soția lui, frumosul, adevărul, să fie el un gropar al frumosului, al oricărei priviri, muștrări, vorbe, să îngroape el astfel iubirea sa, să asistăm astfel la o scenă cumplită, la înzidirea, la îngroparea Adevărului ?

În grea pacoste ne-a băgat domnul Th. Mănescu oferindu-ne mai în glumă, mai în serios o capcană : cică : „Scrieți ceva «Despre mit»...“.

NOTE

Cărți uitate

Să fie titlul unei rubrici de durată ? În vasta și necunoscuta bibliografie a teatrului nostru vechi, întâlnim pagini ce vor încanta mereu pe pasionatul cititor în căutare de valori perene. Sînt articole și cărți ce merită retipărirea în seriile *Restitutio* și *Res-*

tituiri ale eșiturilor Minerva și Dacia.

Itinerariul nostru în zig-zag la fișierul Bibliotecii Academiei ne scoate, deocamdată, în față, cartea lui Ion Manu — *Ora veselă (1937—1938)*. Semnatarul *Amintirilor unui uituc* de acum un deceniu (volum postum), mare actor în roluri mici, a fost un încîntător autor de monoloage și scenete (ca și Nicu Kanner, Nicușor Constantinescu, N. Kirilșescu, V. Vasilache etc. — „revuiștii“ teatrului nostru interbelic). I. Manu crease, la tînărul post radiofonic „București“, un „tip“ (poate comparabil cu cel al lui Tănase de la

„Cărăbuș“) — tipul omului de pe stradă, fratele lui „Mitică“, gălăgios și inteligent, hazos și amar, frămîntat de „chestiunile“ vremii, dar și duios în evocările traiului domestic, infățișate cu sarcasm bonom. Monoloagele acestea sînt un model al genului. Fluența lor verbală, oralitatea, tonul confidențial, fără alunecări în vulgar, le recomandă pentru lectură, retipărire și difuzare, căci e vremea să cunoaștem — la radio și televiziune — scrisul bătrînilor maeștri, pentru „sfirșitul de săptămînă“.

I. N.